

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marcvlfī Monachi Formvlarvm Libri Dvo

Marculfus <Monachus>

Paris, 1635

Liber I. Qui est de chartis Regalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10644

MARCVLFI
MONACHI
FORMVLARVM
LIBER I.

Qui est de chartis Regalibus.

I. *De Privilegio.*

OMINO fan-
cto & in Chri-
sto venerabili
fratri illi abati,
vel cunctæ con-
gregationi mo-
nasterij illius in
honore Beatorum illorum in pago
illo cōstructi, ille Episcopus. Com-

A . iiij

8 MARCVLFI MONACHI
pellit nos affectio charitatis vestræ,
radio inflammante diuino, illa pro
vestro quieti prouidere, quæ nobis
maneant ad mercedem, & ea recto
tramite, incouulso limite termina-
ri, quæ perennem deinceps propi-
tiantie domino obtineant firmita-
tem: quia nõ minor à domino retri-
butio speratur futura pro succiduis
contemplante temporibus, quam
ad præsens munera pauperibus of-
ferente. Et ne nobis aliquis detra-
hendo æstimet in id noua decerne-
re carmina, dum ab antiquitus iux-
ta constitutionem Pontificum, per
Regalem sanctionem monasteria
sanctorum Lirinensis, Agaunensis,
Luxouiensis, vel modo innumerabi-
lia per omne regnum Francorum,
sub libertatis priuilegium videntur
consistere, sed pro reuerentia san-
ctorum, Beatorumque omnium
fratrũ implendo iussa, custodiendo

præcepta, obedientiam propalabo.
Quid vero vos, vel successores vestri, sancto suadente spiritu deinceps custodiatis, immo sanctæ illius Ecclesiæ Episcopus debeat adimplere, huic paginæ credidimus inferendum. Hoc est, vt de vestra congregatione qui in vestro monasterio sancta debeant baiulare officia, quum Abas cum omni congregatione poposcerit, à nobis vel à successoribus nostris sacros percipiat gradus. Nullum pro ipsorum honore præmium percepturus, altare in ipso monasterio prædictus Episcopus benedicat, & sanctum chrisma annis singulis, si voluerint postulare, pro reuerentia loci sine pretio concedat, & iuxta dispensationem diuinam cum Abas de ipso monasterio à Domino migrauerit, quem vnanimiter omnis congregatio illa monachorum ex semet-

10 MARCVLFI MONACHI
ipsis, optimæ regulæ comparatum,
& vitæ meritis congruentem, simi-
liter sine præmio memoratæ vrbis
Episcopus ipse promoueat Aba-
tem. Nullam penitus aliam pote-
statem in monasterio, neque in re-
bus, neque in ordinandis personis,
neque in villabus, ibidem iam cõla-
tis, aut deinceps regio munere, aut
priuatorum conlaturis, vel in reli-
qua substantia monasterij, nos suc-
cessoresque nostri Episcopi, aut ar-
chidiaconi seu cæteri ordinatores,
aut quælibet alia persona prædictæ
ciuitatis habere non præsumat: aut
quodcumque de eodem monaste-
rio, sicut de parochiis aut cæteris
monasteriis, muneris causa audeat
sperare, aut ferre. Nec de hoc quod
à Dominum timentibus homini-
bus transmissum, aut in altario of-
fertum fuerit, aut in sacris volumi-
nibus vel quibuscumque speciebus

ad ornatum diuini cultus pertinet, aut præsens conlata vel deinceps conlatura fuerint, auferre præsumat. Et nisi rogatus à congregatione illa, vel Abate, pro oratione lucranda, nulli nostrum liceat monasterij adire secreta, aut finium ingredi septa: & si ab eis illuc pontifex postulatus, pro lucranda oratione vel eorum vtilitate, accesserit, celebrato ac peracto diuino mysterio, simplici ac sobria benedictione percepta, absque vlllo requisito domino studeat habere regressum. Ut quatenus monachi, qui solitarij nūcupantur, de perfecta quiete valeant duce Domino per tépora exultare, & sub sancta regula viuentes, & beatorum patrum vitam sectantes, pro statu Ecclesiæ, & salute regis, vel patriæ, valeant plenius dominum exorare. Et si aliquid ipsi monachi, de eorum religione tepidi,

12 MARCVLFI MONACHI
aut fecus egerint, secundum eorum regulam ab eorum Abate, si praualet corrigantur. Sin autem, Pontifex de ipsa ciuitate coercere debet, quia nihil de canonica auctoritate conuellitur, quicquid domesticis fidei pro quietis tranquillitate tribuitur. Si quis autem ex nobis, quod Deus auertat, calliditate commotus, aut cupiditate prauentus, ea quæ sunt superius comprehesa, temerario spiritu violare præsumpserit, à diuina ultione prostratus, reatu anathematis subiaceat, & tribus annis à communionem omnium fratrum se nouerit alienum. Et nihilominus hoc priuilegium perpetim maneat incorruptum. Quam constitutionem nostram, ut firmis subsistat vigoribus, & nos & fratres nostri domini Episcopi subscriptione & manibus nostris de-

creuimus roborari. Actum ibi, sub
die illo, anno illo.

II. *Concessio Regis ad hoc
priuilegium.*

ILle Rex, viris Apostolicis, patri-
bus nostris, necnon & inlustri-
bus viris, illi Comiti, vel omnibus
Agentibus, presentibus & futuris.
Oportet enim clementiam princi-
palem, vt inter ceterorum petiti-
ones sacerdotibus debeat benignū
accommodare auditum, & quod
pro timore diuini nominis postula-
tur, ponatur proculdubio ad effe-
ctum, vt fiat in mercedem coniun-
ctio, dum pro quiete seruorum Dei
congrua impertitur portio, quia fi-
des perfecta non dubitat ad Altissi-
mi gratiam pertinere, quod secun-
dum sacra elogia præcipuè dome-
sticis fidei deuota mēte impeditur,

14 MARCVLFI MONACHI
quia scriptum est. *Beati pauperes spi-
ritu, quoniam ipsorum est regnum celo-
rum.* Ergo dum & ille Episcopus,
aut Abas, aut inluster vir, mona-
sterium in honore illius, in pago il-
lo, aut super proprietate, aut super
fisco, noscitur ædificasse, vbi ad præ-
sens ille Abas, vel turba plurima
monachorum adunata esse noscun-
tur: ad petitionem illius clementia
nostra, pro quiete ipsorum seruo-
rum Dei, præceptionem vigoris no-
stri placuit propalare, sub quo tran-
quillitatis ordine, domino prote-
gente ipsi monachi iuxta religionis
normam perpetim valeant residere,
elegimus, vt & hac serie debeat ple-
nius declarari, quia nihil de canoni-
ca institutione conuellitur, quic-
quid domesticis fidei, per tranquil-
litatis pacem conceditur. Nec no-
bis aliquis detrahendo æstimet in-
id noua decernere carmina, dum

ab antiquis iuxta constitutionem Pontificum, per Regalem sanctionem monasteria sanctorum illorum, vel cætera in regno nostro sub libertatis priuilegium videntur consistere, ita & præsens valeat Deo adiutore constare. Ergo, si quid in villabus, mancipiis, vel reliquis quibuscumque rebus, atque corporibus, aut regio munere, aut superscripti illius, vel à quibuslibet est delegatum, aut deinceps fuerit additum, iuxta quod ab illo pontifice vel cæteris domnis Episcopis ad præfatum monasterium iuxta quod eorum continet priuilegium, quod nobis præfatus ille protulit recensendum, sancitum esse cognouimus, nullus Episcoporum vt diximus, nec præsens, neque si fuerint successores seu archidiaconi, vel eorum ordinatores, vel quælibet persona, possit quocumque ordine de

16 MARCVLFI MONACHI
loco ipso auferre, aut aliquam pote-
statem sibi in ipso monasterio, præ-
ter id quod scriptum est adaptare,
vel aliquid per commutationis ti-
tulum minuere, aut de ministerij
ornamentis, vel de altari, vel de of-
fertione in altario inlata abstollere,
nec ad ipsum monasterium vel cel-
lulas eius, nisi tantum pro lucranda
oratione (illud ipsum, si fuerit, cum
voluntate Abbaris, vel eius congre-
gationis) absque dispendio eorum,
aliter accedere penitus non præsu-
mat. Quo facilius secundum delega-
tionis votum, vel huius seriei aucto-
ritatem, ad ipsum monasterium abs-
que ullius inquietudine, ibidem
cuncta proficiant in augmentis. Ad-
iicientes, ut nulli penitus iudicum,
vel cuiuslibet hominum licentia sit,
de rebus præfati monasterij, absque
voluntate eorum seruorum Dei, in
aliquo iniquiter defraudari, aut re-
merario

merario spiritu suis vsibus vsurpare. Ne, quod primitus est, & Dei iram incurrat, & nostram offensam, vel à fisco graue damnum sustineat. Illud nobis pro integra mercede nostra placuit addendum, vt tam quod ex nostra largitate, quàm delegatione ipsius, vel cæterorum, aut cuiuslibet, ibidem est aut fuerit deuoluta possessio, quòque tempore, nulla iudiciaria potestas, nec præsens, nec succidia, aut ad causas audiendum, aut aliquid exactandum, ibidem nõ præsumat ingredi, sed sub omni emunitate hoc ipsum monasteriũ vel congregatio sua, sibi met omnia fæda concessa debeant possidere: Et quicquid exinde fiscus noster, forsitan de eorum hominibus, aut de ingenuis, aut de seruiantibus in eorum agris commanentibus, vel vndecumque poterat sperare, ex indulgentia nostra, in luminaribus

18 MARCVLFI MONACHI
ipsius sancti loci, vel stipendiis san-
ctorum Dei, tam nobis in Dei no-
mine viuentibus, quàm per tempo-
ra succidentibus Regibus, & pro
mercedis compedio, debeant cun-
ctâ proficere, vt pro æterna salute,
vel fœlicitate patriæ seu Regis, con-
stanter delectet ipsis monachis, im-
mensam domini pietatem iugiter
implorare. Quod præceptum de-
creti nostri, Christo in omnibus suf-
fraganti, vt firmior habeatur, &
perenniter cõfirmetur, subscriptio-
ne manus nostræ; infra studuimus
confirmari.

III. EMVNITAS REGIA.

MAximum Regni nostri auge-
re credimus munimentum,
si beneficia oportuna locis ecclesia-
rum, *aut cui volueris dicere*, beneuola
deliberatione concedimus, ac Do-
mino protegēte stabiliter perdurare

cōscribimus. Igitur nouerit solertia
uestra quod nos ad petitionē Apo-
stolici viri Domini illius, illius vrbs
Episcopi, tale pro æterna retribu-
tione beneficium visi fuimus indul-
fisse, vt in villab. Ecclesiæ, quas mo-
derno tempore aut nostro, aut cu-
iuslibet munere habere videtur, vel
quas deinceps in iure ipsius sancti
loci voluerit diuina pietas ampliare,
nullus iudex publicus, ad causas au-
diēdas, aut freda vndiq. exigēdum,
quocumq. tempore non præsumat
ingredi. Sed hoc ipse Pontifex, vel
successores eius, propter nomē Dei,
sub integro emunitatis nomine va-
leant dominare. Statuentes ergo vt
neque vos, neque iuniores, neque
successores vestri, nec vlla publica
iudiciaria potestas, quocumque
tempore in villis vbicumque in re-
gno nostro, ipsi Ecclesiæ aut regia,
aut priuatorum largitate cōlatis, aut

20 MARCVLFI MONACHI
qui in anteà fuerint conlaturis, aut
ad audiendas altercationes ingredi,
aut freda de quibuscumque causis exi-
gere, nec mansiones, aut paratas, vel
fideiussores tollere non presumatis;
sed quicquid exinde, aut de inge-
nuis, aut de seruiantibus, ceterisque
nationibus, quæ sunt infra agros,
vel fines, seu supra terras prædictæ
Ecclesiæ commanentes, fiscus aut
de fredis, aut vndeunque potuerat
sperare, ex nostra indulgentia pro
futura salute in luminaribus ipsius
Ecclesiæ, per manum agentium eo-
rum, proficiat in perpetuum. Et
quod nos propter nomen Domini,
& animæ nostræ remedium, seu no-
stra prosequenti progenie plena de-
uotione indulsumus, nec regalis
sublimitas, nec cuiuscumque iudicum
sæua cupiditas refragare tentet. Et
vt præsens auctoritas, tam præsentibus
quàm futuris temporibus, in-

uiolata Deo adiutore permaneat,
manus nostræ subscriptionibus in-
fra roborare decreuimus.

IV. CONFIRMATIO DE
emunitate.

PRincipalem quidem clemen-
tiam cunctis decet accommo-
dare aurem benignam : præcipuè
quæ pro compendio animarum à
præcedentibus Regibus , parenti-
bus nostris , ad loca Ecclesiarum
probantur esse indulta , deuota de-
bemus mente perpendere , & con-
grua beneficia , vt mereamur in
mercedem esse participes , non ne-
gare , sed robustissimo iure per no-
stra oracula conferre. Igitur Apo-
stolicus vir ille , illius ciuitatis Epi-
scopus , clementiæ regni nostri sug-
gessit , eo quòd ille Rex per suam au-
toritatem , sua manu subscriptam ,
de villis Ecclesiæ suæ illius , quas ad

22 MARCVLFI MONACHI
præsés possidebat, vel de eo quod à
Deū timētib. hominib. ibidē inan-
teà delegaretur, integrā emunitatē
cōcessisset, vt nullus iudex publicus
ad causas audiēdū, vel freda exigē-
dum, nec mansiones, aut paratas fa-
ciendum, nec fideiussōres tollendū,
nec homines ipsius Ecclesiæ de qui-
buslibet causis distringendum, nec
ad vllas redhibitiones requirēdum,
ibidem ingredi nō debeāt. Vnde &
ipsam præceptionē iam dicti princi-
pis, seu & confirmationem illorū re-
gum, eorū manib. roboratas, ante-
dictus Pōtifex nobis ostendit rele-
gendas, & ipse beneficiū circa eodē,
vel memorata Ecclesia sua, sicut à
supradictis principib. fuit indultū,
moderno tempore asserit esse cōser-
uatū. Sed pro firmitatis studio, petit
celsitudinem nostrā, vt hoc denuò
circa eodem, vel memorata Ecclesia
sancti illius, nostra deberet auctori-

tas generaliter cōfirmare. Cuius petitionē, pro reuerētia ipsius sãcti loci, vt mereamur in mercedē sociari, plenissimã voluntatē præstitisse, vel confirmasse cognoscite. Præcipiētes ergo iubemus, vt sicut cōstat ab antedictis principib. de villis præfatæ Ecclesiæ domni illius integrã emunitatem absq. introitu iudicū fuisse concessam; ita & inantea auxiliante Domino inspectæ priorum principum auctoritates omnimodò cōferuentur: & neq. vos, neq. iuniōres, neq. successores vestri, vel quislibet de iudiciaria potestate, in villas antedictæ Ecclesiæ, quas moderno tēpore vbicumque in regno nostro possidere noscuntur, vel quæ inantea à Deum timentibus hominibus fuerunt conlatæ, tã de ingenuis, quã de seruiētib. vel quibuslibet nationib. hominū, in prædictis ipsius Ecclesiæ villis commanentibus, nec

24 MARCVLFI MONACHI
ad agendum, nec freda exigendum,
nec fideiussores tollendū, nec man-
siones, aut paratas faciendum, nec
eos de quibuslibet causis distrin-
gendum, nec vllas redhibitiones re-
quirendum, ibidem ingredi nō prę-
sumatis; sed sicut ipsum beneficium
à iam dictis principibus iam dictæ
Ecclesiæ fuit indultum, & vsq; mo-
do conseruatum, ita & deinceps per
hanc nostram auctoritatem gene-
raliter confirmatum, in Dei nomi-
ne perenniter maneat inconuul-
sum; & quicquid exinde fiscus no-
ster poterat sperare in luminaribus
Ecclesiæ ipsius in perpetuum profi-
ciat, & vt hæc auctoritas tam præ-
sentibus quàm futuris temporibus
inuiolata Deo adiutore possit con-
stare, subtus eam propria manu de-
scribimus roborasse.

V. P R A E C E P T V M D E
Episcopatu.

ILle Rex, viro Apostolico illi Episcopo, quamuis nos ad administrandum gubernadumque rerum status, praecelsis occupationibus regiae sollicitudinis causa constringat, nihil tamen tam principali quam Principi dignum est, ut cum pastoralis paululum plebs destituta est praesidio, pro salute animarum, huiusmodi personis, locis celsioribus Pontificalem prospiciat committere dignitatem, in quibus maneat dupliciter sermo, ut populus magistrum actus Christi imitetur: qui plebem non minus pietate quam seueritate constringat: qui sciat commissa sibi talenta assiduae praedicationis sermonibus expolire, & acquisita multiplicataque gregis sui salute, ad ouile dominicum nullis maculis sordi-

26 MARCVLFI MONACHI
datum valeat præsentare. Et quia
cognouimus sanctæ recordationis
domnum illum, vrbis illius Antisti-
tem, euocatione diuina ab hac luce
migrasse: de cuius successore sollici-
tudinem congruam, vna cum Pon-
tificibus vel proceribus nostris ple-
nius tractantes, decreuimus inlustri
viro aut venerabili illi, in ipsa vrbe
Pontificalem in Dei nomine com-
mittere dignitatē. Quem plerum-
que apud animos nostros, & actio
probata commendat, & nobilitatis
ordo sublimat, ac morum probitas,
vel mansuetudinis & prudētiae ho-
nestas exornat. Qua de re, statuta
præsentibus ordinamus, vt cū adu-
natorū caterua Pótificum, ad quos
tamen nostræ serenitatis deuotio
scripta peruenit, ipsum vt ordo po-
stulat benedici, vestra industria stu-
deat voluntatis nostræ deliberatio-
nem referatis oraculis publicare, at-

que effectum Domino annuente
fortiri. Quatenus dum Ecclesiã sibi
à dispensatione diuina commissam,
strenuè regere atque gubernare vi-
detur, nobis apud æternum retribu-
torem mercedem suffragia largian-
tur: & ille pro peccatorum nostro-
rum mole, indefinenter immen-
sum Dominum debeat deprecari.

VI. *INDICVLVS REGIS AD
Episcopum vt alium benedicat.*

Domino sancto, sedis Apосто-
licæ dignitate colèdo, in Chri-
sto Patri illi Episcopo, ille Rex. Cre-
dimus iã ad vestram reuerentiã per-
uenisse, sanctæ recordationis illius
urbis Antistitem euocatione diuina
de præsetis sæculi luce migrasse. De
cuius successore sollicitudinẽ inte-
gra, cū Põtificibus, vel primatib. po-
puli nostri pertractantes, decreui-
mus inlustri viro illi, aut venerabili
viro illi, ad præfatã urbẽ Pontificalẽ

28 MARCVLFI MONACHI
regulariter Christo auspice com-
mittere dignitatem. Et ideo saluta-
tionum iura digno debita honore
soluentes, petimus vt cum ad vos
peruenerit, ipsum vt ordo postulat
benedici vestra sanctitas non mo-
retur, & iunctis vobis cum vestris
comprovincialibus, ipsum in suprà
scripta vrbe consecrare Christo
auspice debeatis. Agat ergo almitas
vestra, vt & nostræ voluntatem de-
uotionis incunctanter debeatis im-
plere, & tam vos, quàm ipse, pro sta-
bilitate regni nostri iugi inuigila-
tione plenius exoretis.

VII. *CONCESSIO CIVIVM*
pro Episcopatu.

SVggerendo piissimo, ac præcel-
lētissimo Domino, illi Regi, vel
Seniori communi illius, à seruis ve-
stris, quorum subscriptiones vel si-
gnacula subtus tenentur insertæ.

Principalitatis vestræ circumspēcta
clementia nouit iusta petentibus
adnuere, suo moderaminis iudicio
ponderante præsertim, cū illa de-
poscuntur generali prece, cuncto-
rum voce, communiter quod pro-
ficiat, constat illud ad Ecclesiæ regi-
men pullulare, quod & ipsum re-
galis clementiæ pro sit saluti, pariter
ac mercedi. Quoniam sanctæ me-
moriæ vir Apostolicus ille, illius vr-
bis Episcopus, sine adpropinquan-
te ab hac luce migravit, tempore
naturæ complēti, ne destitutæ sint,
quod absit, oues decedēte pastore,
in loco eiusdem suppliciter postula-
mus, vt instruere dignemini inlu-
strem virum illum, aut venerabilem
illum cathedræ illius successorem,
in quo est præspicuitas sublimis, in-
genuitas nationis, elegantiâ reful-
gens, diligentia castitatis, charitatiſ
locuples, voluntatis irrefragabiliter

30 MARCVLFI MONACHI
Manu nostra hunc consensum de-
creuimus roborare.

VIII. CHARTA DE DVCATV,
Patritiatu, vel Comitatu.

PRæcipuè regalis in hoc perfe-
cta conlaudatur clemétia, vt in-
ter cūctum populum bonitas & vi-
gilátia requiratur personarum. Nec
facilè cui libet iudiciariam conuenit
committere dignitatem, nisi prius
fides seu strenuitas vidétur esse pro-
batæ. Ergo dū & fidem & vtilitatē
tuam videmur habere compertam,
ideò tibi actionem Comitatus, Du-
catus, Patritiatu in pago illo, quem
anteceffor tuus ille vsq. nūc visus est
egisse, tibi ad agēdum regendūq;
comisimus. Ita vt sēper erga regimē
nostrū fidem inlibatā custodias, &
omnes populi ibidē commanētes,
tam Franci, Romani, Burgūdiones,
vel reliquæ nationes sub tuo regi-
mine & gubernatione degant, &

moderetur, & eos recto tramite secundum legem & consuetudinem eorum regas: viduis & pupillis maximus defensor appareas: latronum & malefactorum scelera à te seuerissime reprimantur: vt populi bene viuentes sub tuo regimine gaudentes debeant consistere quieti: & quicquid de ipsa actione in fisci ditionibus speratur, per vosmetipsos annis singulis nostris ærariis inferatur.

LX. INDICVLVS AD ALIVM

*Regem, cum legatio dirigitur & verbis
suggeritur commendatitius.*

Domino glorioso, atq. præcellentissimo fratri, illi Regi, in Dei nomine ille Rex. Desideratus cunctis fidelissimam nobis obtulit facultatem, qua vestræ serenitati salutationis honorificetiam præbeamus: Eo videlicet dilectionis affectu proprietatem vestræ celsitudinis cognoscere cupientes, quo vestram gloriam

32 MARCVLFI MONACHI
erga nos fraternitatis indiuiduam
arbitramur. Proinde præfentes vi-
ros inlustres, illum & illum, ad præ-
sentiam fraternitatis vestræ direxi-
mus, quibus vt vestram gloriã con-
decet, benignissima tranquillitate
susceptis, petimus vt dum officium
legationis iniunctæ peragerent, re-
sponsis vestræ clementiæ præmoni-
ti, ad referendum salutis indicium
sacris vestris litteris honorentur.

X. RESCRIPTIO AD
Regem.

Domino gloriosissimo, atque
præcellentissimo, & à nobis
cum summo charitatis vinculo in
amore Christi amplectendo, illi Re-
gi, ille Rex. Apices vestræ celsitudinis,
per magnificos & inlustres viros il-
los, summa cum auiditate nos acce-
pisse comperite, per quos vestræ cel-
situdinis salutationum munera, vt
condecet

condecet præmittentes, ea quæ circa vos sunt prospera cognoscentes, gauisi, ipsos in vestro amore, tales vt condecet viros, deuotione benignissima suscepimus, & officium legationis sibi à vobis iniunctum nostris auribus pandiderunt. Sed omnia à nobis in respõsis accepta, quid cum feliciter in Dei nomine remeauerint celsitudinis vestræ auribus debeant enarrare.

XI. *TRACTORIA LEGATORUM*
vel minima facienda ad iustus instar.

ILle Rex, omnibus agentibus. Dú & nos in Dei nomine Apostolicum virum illum, necnó & illustrem virum illum partibus illis legationis causa direximus, ideo iubemus, vt locis cõuenientibus eisdem à vobis euectio simul, & humanitas ministretur, hoc est veredos, seu paraueredos tantos, panis

C

34 MARCVLI MONACHI
nitidi modios tantos, vini modios
tantos, ceruisæ mod. tan. lardi libras
tantas, carnis libras tantas, porcos
tantos, porcellos tantos, verueces
tantos, agnellos tantos, aucas tan.
fasianos tantos, pullos tan. oua tan.
olei libras tantas, gari libras tan-
tas, mellis tan. aceti tan. cumini
lib. tan. piperis tan. costi tan. ga-
riofli tan. spici tan. cinamomi tan.
granimastice tan. dactylas tan. pi-
stacias tan. amandolas tan. cereo-
rum lib. tan. salis tan. olerum, legu-
minum carra tanta, façulas tantas,
itemq; victum ad caballos eorum,
fœni carra tan. suffusi modios tan.
hæc omnia diebus tam ad ambu-
landum, quam ad nos in Dei nomi-
ne reuerrendum vnusquisque ve-
strum locis consuetudinariis, eis-
dem ministrare & adimplere pro-
curetis, qualiter nec moram ha-
beant, nec iniuriam perferant, si
gratiam nostram optatis habere.

XII. P R A E C E P T V M D O -
nationis.

SI Dominus omnipotens, crea-
tor cœli & terræ permisit in
principio, masculum & fœminam
copulæ sociari consortio dicens,
*Relinquet homo patrem & matrē suam,
& adherabit vxori suæ, & erunt duo in
carne vna.* Si aliquid pro amore dile-
ctionis inter se inuicem donare de-
creuerint, hoc nostra serenitas in
idipfis non renuit confirmare. Igi-
tur venientes ille & illa in palatio
nostro, pro eo quod filiorum pro-
creationem inter se minimè habere
videntur, omnes res eorum inter se,
per manum nostram visi sunt con-
donasse, & (si ita conuenit) villas ali-
quas inter se visi sunt condonasse.
Dedit igitur prædictus vir ille per
manum nostram, iam dictæ coniu-
gi suæ illi, villas nuncupatas illas,

36 MARCVLFI MONACHI
fitas in pago illo, quas aut munere
regio, aut de alode parentum, vel
vndecumque ad præsens tenere vi-
detur, cum terris, domibus & *cate-
ra*. Similiter in compensationem re-
rum, dedit prædicta fœmina ante-
dicto iugali suo illi, villas nuncupa-
tas illas, fitas in pago illo, cum terris
& *cætera*, seu præfidiis domus eo-
rum, argento & auro, fabricaturis,
drappis, vestimentis vel omni supel-
lectile eorû, pars parti per manum
nostram visi sunt condonasse. Ita vt
dum pariter aduixerint in hoc sæcu-
lum, omnes res super scriptas, ab
vtraque parte pariter debeant pos-
sidere, vel si pro animabus eo-
rum aliquid exinde ad loca sancto-
rum dare decreuerint, voluntatis
eorum liberum maneat arbitrium:
& qui pari suo ex ipsis in hoc sæ-
culum superstes extiterit, ambobus
rebus, quamdiu aduixerit vsufu-

ctuario ordine debeat possidere: & post amborum de hac luce discessum, sicut eorum delegationibus continebitur, tam ad loca sanctorum, quam benemeritis, vel eorum propinquis debeant reuerti heredibus, tam supra scriptæ villæ, quam & de præsidio eorum quicquid morientes reliquerint. Propterea per præsens præceptum decernimus, & iubemus, vt dum taliter super scriptis illis decreuit voluntas, & per manum nostram inuicem condonatum esse dignoscitur, per hoc præceptum, robustissimo iure suffultum, atque firmatum, quicquid superius continetur (auxiliante Domino, & nostra gratia) debeat perdurare. Ita vt nulla refragatio nec de parte fisci nostri, nec à parentibus eorum propinquis, nec à quocumque possit conuelli, sed omni tempore maneat inconuulsum. Quàm

38. MARCVLFI MONACHI
vero auctoritatem, vt firmior ha-
beatur, vel per tempus conferue-
tur, manu propria subtus eam de-
ereuimus roborari.

XIII. P R A E C E P T V M D E
lesiuuerpo per manum Regis.

Q Vicquid enim praesentia no-
stra agitur, vel per manum
nostram videtur esse transuulsum,
volumus ac iubemus vt maneat in
posterum robustissimo iure firmis-
simum. Ideoque veniens ille fidelis
noster, ibi in palatio nostro, in no-
stra vel procerum nostrorum praesentia,
villas nuncupatas illas, fitas
in pago illo, sua spontanea volunta-
te nobis per fistucam visus est vuer-
pisse, vel condonasse, in ea ratione si
ita conuenit, vt dum vixerit sub ve-
stro beneficio debeat possidere, &
post suum discessum, sicut eius ad-
fuit petitio, nos ipsas villas fidei

nostro illi plena gratia visi fuimus concessisse. Quapropter per præfens decernimus præceptum, quod perpetualiter mansurum esse iubemus, vt dummodo taliter ipsius illius decreuit voluntas, quod ipsas villas insupra scriptis locis nobis voluntario ordine visus est læsouuerpisse, vel condonasse: & nos prædicto viro illi ex nostro munere largitatis, sicut ipsius illius decreuit voluntas, concessimus: hoc est tam in terris, domibus, ædificiis, accolabus, mancipiis, vineis, siluis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumue decursibus, ad integrum quicquid ibidē ipsius illius portio fuit, dum aduixerit absque aliqua deminutione, de qualibet re usufructuario ordine debeat possidere: & post eius discessum memoratus ille hoc habeat, teneat & possideat, & suis posteris, aut cui voluerit ad pos-

40 MARCVLFI MONACHI
fidendum relinquat. Et vt hæc au-
toritas, &c.

XIV. PROLOGI CESSIONVM
Regalium.

Merito largitatis nostræ mu-
nere subleuantur, qui paren-
tibus nostris vel nobis, ab adolefcē-
tia ætatis eorum, instanti famulan-
tur officio. ITEM ALIA. Præcipuè
compendiis regalibus illud adscri-
bitur, quod pro contemplatione
seruitutis, fidelibus suis concedente
Domino consultissimè muneratur.
ITEM ALIA AD LOCVM SAN-
CTVM. Nihil, vt ait Apostolus, in
hoc mundo intulimus, nec quic-
quam ex eo auferre nobiscum po-
terimus, nisi quod ob animæ salu-
tem, locis sanctorum deuote Domi-
no offerentes impertire videmur.
Ergo cognoscat magnitudo, seu
strenuitas vestra, nos inlustri viro illi

promptissima voluntate, villam nūcupatam illam, sitam in pago illo, cum omni merito ex termino suo, in integritate, sicut ab illo, aut à fisco nostro fuit possessa, vel moderno tempore possidetur, visi fuimus concessisse. Quapropter presentem auctoritatem nostram decernimus, quam perpetualiter mansuram esse iubemus, vt ipsam villam illam antedictus vir ille, vt diximus, in omni integritate, cum terris, domibus, ædificiis, accolabus, mācipiis, vineis, siluis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumue decursibus, farinariis, adiacentiis, appenditiis, vel quolibet genere hominum ditioni fisci nostri subditorum, qui ibidem cōmanent, in integra emunitate, absque vllius introitu iudicum, de quibuslibet causis ad freda exigēdum, perpetualiter habeat concessam. Ita vt eam iure proprietario, absque vl-

42 MARCVLFI MONACHI
lius expectata iudicum traditione,
habeat, teneat atque possideat, &
suis posteris, Domino adiuuante, ex
nostra largitate, aut cui voluerit ad
possidendum relinquat, vel quic-
quid exinde facere voluerit, ex no-
stro permissu in omnibus habeat
potestatem. Et ut hæc auctoritas, &c.

XV. CESSIO AD LOCVM
sanctum.

COgnoscat magnitudo seu uti-
litas vestra, nos propter no-
men Domini ad basilicam illam,
vel ecclesiam illam, ubi Apostolicus
Pater noster ille, aut venerabilis vir
ille Abas, præesse videtur, villam
nuncupatam illam, sitam in pago il-
lo, quam usque nunc fiscus noster
ille tenuit, promptissima deuotio-
ne cum omni integritate visi fui-
mus concessisse. Quapropter per
præsentem auctoritatem nostram

decernimus, quam perpetualiter mansuram esse iubemus, vt ipsam villam, memorata ecclesia illa, vel antedictus Pótifex, aut ille Abas, vt diximus in omni integritate cum terris, *et cetera quæ superius sunt*, ita vt eam & ipsi & successores sui habeant, teneant & possideant, vel quicquid exinde ad profectum Ecclesiæ illius aut basilicæ facere voluerint, ex permisso nostro in omnibus habeant potestatem; Et vt hæc auctoritas firmior habeatur, vel per tempora conseruetur, manus nostræ subscriptionibus subtus eam decreuimus roborare.

XVI. CONFIRMATIO.

Quem diuina pietas sublimat ad Regnum, condecet facta conseruare parentū, præcipue quod pro compendiis Ecclesiarum, aut locis sanctorum, à regali clementia

44 MARCVLFI MONACHI
pro æterna retributione probatur
esse indultum, oportet conseruare
cum. Igitur Apostolicus, vir pater in
Christo noster, illius vrbis Episco-
pus, clementiæ Regni nostri detulit
in notitia, quasi ille Rex per suam
præceptionem, sua manu subscri-
ptam, ad Ecclesiam illius, cui præef-
se dignoscitur, villam nuncupa-
tam illam, sitam in pago illo, cum
integritate sua, sub omni emunita-
te, absque vlllo introitu iudicum, de
quibullibet causis ad freda exigen-
dum, propter nomen Domini con-
cessisset: & ipsam præceptionem se
præ manibus habere adfirmat, &
memorata villam ipse Pontifex,
sub eodem modo ad partem Eccle-
siæ possidere videatur, petit ad celsi-
tudinem nostram, vt hoc circa eo-
dem, vel memorata Ecclesia domni
illius, per nostra deberemus confir-
mare oracula. Quod nos propter

nomen Dei, & reuerētia ipsius sancti loci, vel merito præfati Pontificis, gratante animo præstitisse, & confirmasse cognoscite. Præcipientes enim, vt sicut constat præfatam villam, à iam dicto principe, memoratæ Ecclesiæ illius, cum integritate, sub omni emunitate fuisse concessam, & eam ad præsens possidere videtur, inspecta ipsa cessione, per hoc præceptum plenius in Dei nomine confirmatam, sub eo ordine, & ipse, & successores eorū, vel memorata Ecclesia domini illius, illam teneant, & possideant, & eorum successoribus ad possidendum relinquant, vel quicquid exinde pro oportunitate ipsius sancti loci faciendum decreuerint, ex nostro permissu liberam habeant potestatem. Et vt hæc auctoritas, &c.

XVII. CONFIRMATIO PRO
secularibus viris.

REgiam consuetudinem exercemus, & fidelium nostrorum animos adhortamur, si petitionibus nostrorum fidelium libenter annuimus, & eas in Dei nomine effectui mancipamus. Igitur inlustri vir ille clementiæ regni nostri suggestit, eo quod ante hos annos ille quondam Rex parens noster, villam aliquam, nuncupatam, sitam in pago illo, quæ antea ad fiscum suum adspexerat, & ille tenuerat, pro fide sua recta, eius meritis compellentibus, cum omni integritate, & ipsam villam aspicientem per suam præceptionem, sua manu roboratam, in integra emunitate, absque ullius introitu iudicum de quibuslibet causis adfreda exigendum, eidem concessisset. Unde & ipsam præce-

ptionem antedicti principis, nobis ostendit relegendam, & memoratam villam ad præsens sub eodem modo possidere videtur; petiit vt hoc circa eodem nostra plenius deberet auctoritas generaliter confirmare. Cuius petitionem pro respectu fidei suæ, sicut vnicuique de fidelibus nostris, iusta petentibus nequiuimus denegare, sed gratante animo præstitisse, & cõfirmasse cognoscite. Præcipientes ergo vt sicut constat antedictam villam illam, cum omni integritate sua, ab ipso principe illo memorato illi fuisse concessam, & eam ad præsens iure proprietario possidere videtur, per hoc præceptum plenius in Dei nomine cõfirmatum inspecta ipsa præceptione, & ipse, & posteritas eius eam teneant & possideant, & cui voluerint ad possidendum relinquunt, vel quicquid exinde facere

48 MARCVLFI MONACHI
decreuerint, ex nostro permissu li-
bero perfruantur arbitrio. Quam
vero auctoritatem, vt firmior ha-
beatur, & per tempora cōseruetur,
propria manu subtus eam decreui-
mus roborare.

XVIII. DE REGIS AN-
trustione.

Rectum est, vt qui nobis fidem
pollicentur inlāsam, nostro
tueantur auxilio. Et quia ille fidelis,
Deo propitio, noster, veniens ibi, in
palatio nostro, vna cum arimania
sua in manu nostra trustem & fide-
litatem nobis visus est coniurasse,
Propterea per præsens præceptum
decernimus ac iubemus, vt dein-
ceps memoratus ille in numero an-
trustionum computetur. Etsi quis
fortasse eum interficere præsum-
pserit, nouerit se vuirgildo suo sol.
DC. esse culpabilem iudicetur.

XIX. PRÆ-

XIX. PRÆCEPTVM DE
clericatu.

SI eis qui se ad onus clericatus transferre deliberant, licentiam non negamus, retributorem Dominum exinde habere confidimus, quia scriptum est, *Noli prohibere benefacere ei qui potest, si vales & ipse benefac.* Ille ad nostram veniens præsentiam, petiit serenitati nostræ, ut ei licentiam tribuere deberemus, qualiter comam capitis sui ad onus clericatus deponere deberet, & ad basilicam illam aut monasterium deseruire deberet. Quod nos propter nomen Domini hoc eidem gratante animo præstitisse cognoscite. Præcipientes ergo iubemus, ut si memoratus ille de capite suo benè ingenuus esse videtur, & in pulerico publico censitus non est, licetiam habeat comam capitis sui

D

50 MARCVLFI MONACHI
tonfurare, & ad supra scriptam basi-
licam, vel monasterium deferuire,
vel pro nobis Domini misericor-
diam adtentius exorare.

XX. DE DIVISIONE, VBI
Regis accesserit missus.

DVM & diuisio, vel exequatio,
inter illum & illum, seu con-
fortes eorum, de alode lui, aut de
agro illo celebrari debet; & quate-
nus petitio illorum adfuit, vt missus
de palatio nostro ad hoc inter eos
diuidendum, vel exequandum ac-
cedere deberet. Ideo cognoscite,
quod nos missum nostrum inlustre
virum illum ad hoc inter eos exequa-
dum visi fuimus direxisse. Propter-
ea per presens decernimus prece-
ptum, vt ipsum in hoc vos recipere
faciatis, & vnicuique ex ipsis iuste
debita portio terminetur, & deci-
ma illius sumptus litis, quod exinde

in fisci ditionibus, tam de terra, vineis, mancipiis, vel vndecunque re debetur, ipse vir ille habeat ex nostra indulgentia concessum, vel quicquid exinde facere voluerit liberam habeat potestatem.

X XI. DE CAUSIS ALTERIVS
recipiendis.

Fidelis Deo propitio ille, ad nostram veniens praesentiam suggestit nobis, eò quod propter simplicitatem suam, causas suas minimè possit prosequi, vel admallare, clementiæ regni nostri petiit, ut illustris vir ille omnes causas suas in vice ipsius, tam in pago, quam in palatio nostro admallandum prosequendumque recipere deberet; quod in praesenti per fistucam eas eidem visus est commendasse. Propterea iubemus, ut dū taliter vtriusque decreuit voluntas, memoratus

D ij

52 MARCVLFI MONACHI
ille vir omnes causas lui, vbicumq;
prosequi vel admallare deberet,
vt vnicuique pro ipso, vel homini-
bus suis, reputatis conditionibus, &
directū faciat, & ab aliis similiter in
veritate recipiat. Sic tamen quam-
diu amborum decreuit voluntas.

XXII. P R A E C E P T V M
denariale.

ET quia Apostolicus, aut inlu-
stris vir ille seruum suum no-
mine illum, per manum illius ad
nostram praesentiam iactante dena-
rio secundum legem Salicam dimi-
sit ingenuum, eius quoque absolu-
tionem per praesentem auctorida-
tem firmamus: praecipientes enim
vt sicut & reliqui mansoarij, qui per
talem titulum à iugo seruitutis in
praesentia Principum noscuntur es-
se relaxati ingenui, ita & à modo
memoratus ille per nostrum praee-

ptum plenius in Dei nomine confirmatum nullo inquietate, perennisque temporibus, cum Dei & nostra gratia valeat permanere bene ingenuus atque securus.

XXIII. CHARTA DE CAUSA suspensa.

COgnoscat magnitudo seu utilitas vestra, Dum & nos ad præsens Apostolicum virum, aut illustrem virum pro nostris utilitatibus, ibi ambulare præcepimus, ideo iubemus vt dum illis partibus fuerit demoratus, omnes causæ suæ, suorumque amicorum, aut gasindorum, seu vndecumque ipsi legitimo redibit mittio, in suspenso debeant residere. Propterea per præsens decernimus ac iubemus præceptum, vt interim quòd de illis partibus reuertitur, omnes causæ eius, aut amicorum suorum, tam illorum

54 MARCVLFI MONACHI
qui cum illo pergunt, quàm qui ad
propria eorum resident, vel vnde-
cumque ipse legitimo redibit mit-
tio, in suspenso resideant, & postea
vnicuique pro ipsis de reputatis cõ-
ditionibus, & iustitiam reddat, &
ab aliis simili modo recipiat.

XXIV. CHARTA DE MVN-
deburde Regis & Principis.

Rectum est vt Regalis potestas
illis tuitionem impertiat, quo-
rum necessitas comprobatur. Igitur
cognoscat magnitudo seu utilitas
vestra, quod nos Apostolicũ, & ve-
nerabilẽ illum Episcopũ, aut Abatẽ
Ecclesiæ, vel monasterij in honore
illius sancti cõstructi, cum omnibus
rebus vel hominibus aut gasindis,
vel amicis, seu vndecumque ipse le-
gitimo reddibit mittio, iuxta eius
petitionem, propter malorum ho-
minum inlicitas infestationes, sub

sermonem tuitionis nostræ visi fuimus recepisse, vt sub mundeburde vel defensione inlustri viri illius maioris domus nostri, cum omnibus rebus præfatæ Ecclesiæ aut monasterij, quietus debeat residere, & sub ipso viro illo, inlustri vir ille, causas ipsius Pontificis, aut Abatis, vel Ecclesiæ aut monasterij, vel qui per eum sperare videntur, vel vnde-cumque legitimo reddibit mittio, tantum in palatio nostro, sequi deberet. Propterea per præsens decernimus ac iubemus præceptum, vt memoratus Pontifex, aut Abas sub nostro sermone, & mundeburde antedicti viri quietus resideat: & nec vos, nec iuniores, aut successores vestri, vel quislibet eum de inquisitis occasionibus iniuriare, nec inquietare præsumatis. Et si aliquæ causæ aduersus eum, vel suo mittio surrexerint, quas in pago absq; eius

36 MARCVLFI MONACHI
gravi dispendio definitæ non fue-
rint, in nostri præsentia referuen-
tur. Quam præceptionem, vt fir-
mior habeatur, propria manu sub-
scripsimus.

XXV. PROLOGVS DE REGIS
*iudicio, cum de magna re duo cau-
santur simul.*

CVi Dominus regendi curam
committit, cunctorum iurgia
diligenti examinatione cum rimari
oportet, vt iuxta propositionum,
vel responsionum alloquia, inter al-
terutrum salubris donetur senten-
tia. Quo fiat, vt & nodos causarum
viuacis mentis acumen coërceat, &
vbi præluceat iustitia, illuc gressum
deliberationis imponat. Ergo nos
in Dei nomine, ibi in palatio no-
stro, ad vniuersorum causas recto
iudicio terminadas, vna cum dom-
nis & patribus nostris Episcopis, vel

cum pluribus optimatibus nostris
illis, patribus illis, referendariis illis,
domesticis illis, vel seniscalcis illis,
cubiculariis, & illo comite palatij,
vel reliquis quampluribus nostris fi-
delibus resideremus: ibique veniēs
ille illum interpellavit, cum dice-
ret, &c.

XXVI. INDICVLVS COM-
monitorius ad Episcopum.

Domino sancto & Apostolica
fede colendo, domno & in
Christo Patri illi Episcopo, ille Rex.
Fidelis Deo propitio noster ille ad
præsentiā nostram veniens, sug-
gessit nobis, eo quòd villam aliquā
nuncupatam illam, quæ ad eundem
de parte illius peruenire debuerat,
post vos retineatis indebitè, & nul-
lam iustitiam vobiscum possit con-
sequi. Propterea præsentem indicu-
lum ad coronā beatitudinis vestræ

58 MARCVLFI MONACHI
direximus, vt & pro nobis orare de-
beatis, & si taliter agetur antedi-
ctum illum de suprascripta villa le-
gibus reuestire faciatis. Certè si no-
lueritis, & aliquid contra hoc ha-
bueritis, quod opponere, vosmet-
ipsi per hunc indiculum communi-
ti, aut missus in persona vestra in-
structus, nunc ad nostram veniatis
præsentiâ, ipsi lui ad hoc dandum
responsum.

XXVII. ITEM INDICVLVS
ad Episcopum pro aliis distringendis.

Domino sancto & Apostoli-
co, domno & patri illi Epi-
scopo, ille Rex. Ille veniens ad præ-
sentiam nostram suggestit, quasi
Aba vester, aut clericus, vel homo
vester ille, eidem seruo suo per for-
tiam tulisse, vel post se retineat iniu-
stè, & nullam iustitiam cum eodem
ex hoc consequi possit. Propterea

præsente indiculum ad sanctitatem
 vestram direximus, per quem peti-
 mus, vt & pro nobis orare dignemi-
 ni, & si taliter agetur, ipsum Aba-
 tem vestrum, aut clericum, præsenti-
 taliter constringatis, qualiter si ita
 agetur hanc causam contra iam di-
 ctum illum legibus studeat emen-
 dare. Certe si noluerit, & aliquid
 contra hoc habuerit quod oppo-
 nere, ipsum illum per fideiussores
 positos, tunc ad nostram dirigere
 studeatis præsentiam.

XXVIII. CHARTA AV-
 dientialis.

ILle Rex viro illi inlustri illi Co-
 miti, Fidelis Domino propitio
 noster ille, ad præsentiam nostram
 veniens, clementiæ regni nostri
 suggessit, Eo quòd pagensis vester
 ille, eidem terram suam in loco nū-
 cupante illo, per fortiam tulisset, &

60 MARCVLFI MONACHI
post se retineat iniuste, & nullam iu-
stitiam ex hoc apud ipsum conse-
qui possit: Propterea ordinationem
præsentem ad vos direximus, per
quam omnino iubemus, vt ipsum
illum taliter constringatis, qualiter
si ita agetur, hanc causam contra
iam dictum illum legibus studeat
emendare. Certè si noluerit, & ante
vos rectè non finitur, memoratum
illum, tultis fideiussoribus, KL. illis,
ad nostram eum cum omnimodis
dirigere studeatis præsentiam.

XXIX. INDICVLVS AD
laicum.

ILle Rex vir iniuster, illi fideli no-
stro, ille ad præsentiam nostram
veniens nobis suggerit, quasi vos
nulla manente causa, in via adfallif-
setis, & grauius liuorassetis, & rau-
pa sua in solidos tantos eidem tulif-
setis, vel post vos retineatis indebi-

tè, & nullam iustitiam ex hoc apud vos consequi posse. Propterea præsentem indiculū ad vos direximus, per quem omninò iubemus, vt si taliter agitur de præsentem hoc, contra iam dictum illum legibus studeatis emendare. Certè si nolueritis, & aliquid contra hoc habueritis quod opponere, non aliter fiat nisi vosmetipsi per hunc indiculū commoniti, KL. illis proximis ad nostram veniatis præsentiam, eidem ab hoc integrum & legale dare responsum.

XXX. COMMVTATIO

cum Rege.

ILle Rex illi Regi. Nihil sibi quisque cernitur minuendo, quicquid è contra recipitur in augmento. Dum inter nos & inlustrem virum illum vnanimiter conuenit, vt loca aliqua inter nos commutare

62 MARCVLFI MONACHI
deberemus, nos dedimus ei locel-
lum nuncupantem illum in pago il-
lo, cum colonicis illis, vel omnibus
adiacentiis eorum, & merito suo,
tam domibus, mancipiis, vineis, syl-
uis, campis, pratis, pascuis, vel reli-
quis quibuscumq. beneficiis, quod-
cumque ille, vel fiscus noster, in ipsis
locis tenuisse noscitur: & ipse hæc
contra dedit nobis omnem portio-
nem suam, quam in villa illa, in pa-
go illo, habuisse visus est, cum item-
que domibus, mancipiis, vineis, syl-
uis, vel reliquis quibuscumque be-
nificiis, quæcumq; ibidem habuit,
& nos pro animæ nostræ remedio
ibi dedimus. Qua propter hoc præ-
ceptum commodum commutatio-
nis ipsius, verè fieri decreuimus, vt à
præsenti die ipsa locella cum omni-
bus superius scriptis, vel omni inte-
gritate sua, quicquid, vt diximus, il-
le, vel fiscus noster ibidem tenuit,

ipse ille hoc habeat, teneat, atque possideat, & suis posteris ad possidendum relinquat, vel quicquid exinde facere voluerit, ex nostra commutatione liberam habeat potestatem: & vnaquæque pars quod in concambio bonæ pacis placuit accepisse, exinde per tempora debeat Deo permittente gratulari. Et vt hæc præceptio, &c.

XXXI. CONFIRMATIO REGIS de omni corpore facultatis.

Merito regalis clementia in illos conlata munera, vel proprietates parentum nostrorum, confirmare deliberat, quos cognoscit anterioribus Regibus, parentibus nostris, vel nobis fidem integram conseruasse inlæsam. Idcirco inluster vir ille, chartas præcedentium Regum nobis protulit recensendas, qualiter parentibus suis loca

64 MARCVLFI MONACHI
aliqua fuerunt concessa ; Petiit vt
eum de omni corpore facultatis sue
tam quod Regio munere, ipse vel
parentes sui, promeruerunt, quàm
quod per venditionis, cessionis, do-
nationis, commutationisque titu-
lum ad præsens iustè, & rationabili-
ter est conquistum, & ad præsens
possidere videtur, per nostrum in
ipso deberemus generaliter confir-
mare præceptum. Quod nos pro di-
uino intuitu, vel eius meritis com-
pellentibus, integra deuotione ma-
gnitudo vestra præstitisse cogno-
scat. Præcipientes enim vt quicquid
ex successione parentum, vel eius
volûtate, tam munere regio, vel per
quælibet instrumenta chartarum
ad eundem iustè peruenit, tam in
villabus, mancipiis, ædificiis, acco-
labus, auro, argento, speciebus, or-
namentis, mobili aut immobili, aut
quodcumque in quibuslibet rebus,
per

per instrumenta chartarum, tempore præfenti cum rationis ordine dominare videtur, per hanc auctoritatem firmatum cum Dei & nostra gratia, in integritate hoc valeat possidere, & suis posteris auctore Domino derelinquere. Et vt hæc auctoritas, &c.

XXXII. *SI ALIQUIS CONTRA Regis voluntatem egerit, securitas cui eum persequi iusserit.*

Qui Regiæ obtemperant iussioni, experiri malum in posterum à quolibet non debent. Igitur cum & ille cum reliquis paribus suis, qui eum secuti fuerint, facientem reuello illum interfecit, aut quasilibet alias causas cōtra Regem commisit, vel de regno nostro se transtulit, quod nobis satis fuit molestum; & vna cum consilio fidelium nostrorum, omnes res eius sub

E

66 MARCVLFI MONACHI
fisci titulum inlustribus viris illis
præcipimus reuocare, quia si se non
distulisset, non solum res perdere,
sed pro tali reuello in vita ordina-
ueramus insequi. Propterea præ-
sentem præceptionem dedimus, vt
dum prædicti viri illi, vel reliqui pa-
res, aut gasindi, non ex sua præsum-
ptione, nisi per nostram ordinatio-
nem, vnà cum consilio seniorum fi-
delium nostrorum, ipsas res sub fi-
sco nostro positas habuerint, & no-
stris ditionibus vbi iussimus, vel re-
liquorum qui cum eodem mixti
fuerunt, nec heredes eorum exinde
quamlibet calumniã, aut repetitio-
nem vllam habere penitus non de-
beant, sed tam ipsi illi, quam pares,
gasindi, vel amici, quicquid de
rebus prædicti illius erat, & abla-
tum fuit, dum per eius culpas, & no-
stra ordinatione factum est, omni
tempore exinde deducti, & absolu-

ti permaneant: & vt diximus calum-
niã aut repetitionem, vel damnie-
tatem, quando quidem, exindè su-
prascripti viri, vel fideles nostri, non
pertimescant habere. Et vt hæc præ-
ceptio, &c.

XXXIII. P R A E C E P T V M
*quorum ab hostibus, vel alio modo
fuerint instrumenta incensa.*

A Regali necesse est releuentur
clementia, qui damnietatem
ab hostibus, vel passi sunt violen-
tiam. Igitur fidelis Deo propitio
noster ille, clementiæ regni nostri
suggerit, eò quod ante hos annos,
aut anno superiori, exercitus noster,
aut illius Regis, domus suas incen-
dio cremassent, vel res suæ quam-
plures vna cum instrumentis char-
tarum, tam per quod Regio mune-
re perceperat, quam & quod per
venditionis, donationis, cessionis,

68 MARCVLFI MONACHI
commutationis titulum, vel de alo-
de parentum in quocumque loco
in regno nostro aliquid possidebat,
ibidem concrematae fuissent. Vnde
relationem bonorum hominũ ma-
nibus roboratam, qualiter ipsis ita
cognitum sit, suggessit nobis, &
protulit recensendam: & omnes res
suas vnde ipsa instrumenta perie-
rant, absque vllius inquietudine, si-
cut & antea fecit quietus possidere
videtur. Sed pro firmitatis studio
petiit memoratus ille, vt per nostrã
auctoritatem omnes res suas, tam
quod Regio munere, quam quod
per venditionis, cessionis, commu-
tationisque titulum, vel reliquam
alodem, ad præsens cum æquitatis
ordine quietus possedit, deinceps
in iure & dominatione eius confir-
mare deberemus. Cuius petitioni
gratante animo præstitisse, vel con-
firmasse cognoscite. Præcipientes

ergo iubemus, vt quicquid memoratus ille tam in terris, domibus, ædificiis, accolabus, mancipiis, vineis, fyluis, campis, pratis, aquis, aquarumue decursibus, vel reliquis quibuscumque beneficiis (quod per relationem supra scriptorum virorū cognouimus) iustitia rationabiliter vsque nunc vbicumque in regno nostro possidere videtur, dum eius instrumenta cremata esse cognouimus, per hoc præceptum plenius in Dei nomine circa eum suffultum, atque firmatum, absque vllius inquietudine, vel refragatione teneat & possideat, & suis posteris, aut cui voluerit in Dei nomine ad possidendum relinquat. Quam vero auctoritatem, perpetuis temporibus valituram propria manu subterrobore decreuimus.

XXXIV. RELATIO PAGEN-
sium ad Regem directa.

SVggerendo piissimo atq; præ-
cellentissimo domno illi Regi,
& Maiori domus illius, à seruis ve-
stris pagensibus illis, quorum sub-
scriptiones, vel signacula subtus te-
nentur inertia : Principalis vestri
circumspecta clementia, nouit iusta
petētibus dignanter annuere, & ne-
cessitatem patiētibus subuenire cle-
menter. Penè omnibus patet, regio-
nem nostram ab hostibus depopu-
latam esse, & domus multorū igne
crematas, vel rebus ablatis. Inter
quos seruus vester ille non modi-
cum ibidem perpeffus est damnū,
& de rebus suis dispendium, vel
omnia instrumenta chartarū, quæ
ipse vel parentes sui habuerunt, tam
quod & munificentia Regum pos-
fedit, quam quod per venditionis,

cessionis, donationis, commutationisque titulum habuit, vna cum domo sua incendio concremata esse noscuntur, vnde nostras paruitates petiit, quod veraciter exinde cognouimus, per hanc nostram suggestionem vestrae innotescere clementiae, quod & facere serui vestri decreuimus. Vestra pietas iubeat, quod vsque modo in regno vestro quietus possedit, circa eodem per vestro munere praecipuum, vt inantea valeat, dum sua perdidit instrumenta possidere quietus & securus. Nos serui vestri quod exinde veracius scimus, innotescere praesumpsimus, vestrum est necessitatem patientibus subuenire.

XXXV. CONFIRMATIO DE
omni corpore facultatis monasterij.

Ille Rex illi Patricio, atque omnibus agentibus. Rectum esse

E iij

72 MARCVLFI MONACHI
censemus, vt petitiones sacerdo-
rum quæ ad profectum pertinet lo-
corum sanctorum, ad effectum Chri-
sto præside perducamus. Igitur ve-
nerabilis vir ille sancti monasterij
Abas, gloriæ regni nostri petiit, vt
dum ipsum sanctum monasterium
de conlatione parentum nostro-
rum, Deo adiutore videtur esse con-
structum, Nos omne corpus facul-
tatis eius, tam quod antecessores
Abates ibidem laborauerunt, vel il-
le dominus Abas, qui ibidem fuisse
dignoscitur de re monasterij ibi-
dem visus est augmentasse, aut cõ-
parasse, quod ab ipso sancto loco
moderno tempore possidetur per
nostrum deberemus generaliter con-
firmare præceptum. Quod nos pro
diuino respectu, vel mercedis no-
stræ augmentum præstitisse, vestra
non dubitet magnitudo, etiam &
priuilegium ipsius monasterij quod

institutionem sedis Apostolicæ, seu reliquorum Episcoporum visi sunt meruisse, & per auctoritatem domini illius, seu à reliquis successoribus parentibus nostris adumbratum fuisse dinoscitur, iuxta quod etiam propriorem præceptionem nostram erga se perhibentes, semonitum propriam stabilitatem decreuimus roborare. Præcipientes ergo, vt omnes facultates ipsius monasterij, quicquid aut Regia conlatione, aut priuatorum munere, vel ab antecessoribus Abatibus, seu & à domno lui ibidem est legaliter adquisitum aut comparatum, imo. de quibuscumque rebus rectè adtractum, quodcumque dominatio ipsius sancti loci vndique moderno tempore in villabus, domibus, mancipiis, vineis, siluis, pratis, pascuis, aut quibuslibet beneficiis, cernitur cum æquitatis ordine

74 MARCVLFI MONACHI
possidere, per hanc auctoritatem
suffultum, absque cuiuslibet inlici-
tis controuersis, mihi tam præsentem
quam futuro tempore, Christo præ-
sule proficiat in augmentum; Adii-
cientes ut & priuilegium tam de
Abatum ingressu ipsa congregatio,
postquam alius migrauerit ex se in-
stituendo, quam & de reliquis om-
nibus quæ per institutionem Pon-
tificum, de tempore illo usque nunc
ipsum monasterium habuit conces-
sa, & usque hactenus conserua-
ta, vel per decessores Reges cir-
ca se firmata: ita & inantea re-
secatis quarumcumque superfluis
inquietudinibus sub eo ordine va-
leant in nostro sermone, auxiliante
Domino per tempora permanere,
Et vos & successores vestri, ubi ne-
cessitas fuerit, in conditionibus ip-
sius monasterij, pro salute nostra
crebrius exorare, & vobis ob hoc

ad gratiam nostram debeat pertinere. Et vt hæc præceptio firma stabilitate subsistat, propria manu infra decreuimus roborare.

XXXVI. VT CAUSAS AV-
*torum adsumendi suorum aliquis
 licentiam habeat.*

Malorum necesse est tergiuer-
 satione Regali coërcere cen-
 sura. Igitur Apostolicus vir ille, illius
 urbis Episcopus, aut venerabilis il-
 le Abas, aut Deo sacrata illa Abatis-
 sa de monasterio illo, vel quilibet fi-
 delium domnorum, missa petitio-
 ne, aut ipse nobis innotuit, eò quod
 à diuersis hominibus eorum spon-
 tanea voluntate, tam ipse quam an-
 tecessores eorum, data pecunia, in-
 fra regnum vestrum plurima in ter-
 ris, aut mancipia comparassent, vel
 reliqui homines ad ipsam Ecclesiã
 vel monasterium pro animeꝝ eorum

76 MARCVLFI MONACHI
remedio, nonnulla per eorum in-
strumenta delegassent; & hoc ad
præfens cum æquitatis ordine possi-
dere videntur; Petiit vt pro tempo-
re futuro, vel maiorum hominum
iniurias coërcendo, dum plures be-
nefactores, vel venditores pro clade
quæ grassatur in populo, vel com-
plente fine naturæ, absque heredi-
bus de hac luce discesserunt: si ali-
quis per quodlibet ingenium de ip-
sis rebus eum inquietare voluerit, li-
centiam haberet in vice auctorum
suorum ipse, vel aduocatus suus eo-
rum causas adsumere. Quod nos
propter nomen Dei, & reuerentiam
ipsius sancti loci præstitisse cogno-
scite. Præcipientes ergo iubemus, vt
memoratus Pontifex aut Abas, vel
Abatissa, vel aduocatus eius, in vice
auctorum suorum, causas ipsius li-
centiam habeat adsumendi, vel ho-
mallandi, & per eorum instrumen-

ta aut de annis ipsius rei, vnde tunc à quibuslibet inquietari videbuntur, partibus Ecclesiæ, vel monasterij sui, cum æquitatis ordine respondendi, vel hominandi, super annis contra quemcumque sancienti.

XXXVII. *I V D I C I V M*
euinditale.

Veniens ille, in nostri vel procerum nostrorum præsentia, suggestit, quasi homo nomine ille pagensis vester, eum in villa nulla manente causa adfallisset, & eum grauiter liuorasset, vel raupa sua in solidos tantos eidem tulisset, & ob hoc vobis per nostram ordinationem tales datos habuisset fideiussores, vt KL. illis ex hoc in nostri præsentia debuissent adstare causantes. A quo placito veniens memoratus ille, ibi in palatio nostro, & per tri-duum, seu amplius, vt lex habuit,

78 MARCVLFI MONACHI
placitum suum custodisset, & me-
moratus ille abiectus sit, vel solfatis
sit, ipse nec venisset ad placitū, nec
nulla funnia nuntiaffer, adfirmat.
Proinde nos taliter vna cum nostris
proceribus constitit decreuisse, vt si
euidenter memoratus ille pro hac
causa tales vobis datos habuit fide-
iussores, & placitum suum minimè
custodiuit, Dum & inlustri vir ille
Comes palatij nostri testimoniauit,
quod antedictus ille placitum
suum legibus custodiuit, & eum
adiectiuit, vel solfatiuit, & ipse il-
le placitum custodire neglexit; iu-
bemus vt quicquid lex loci vestri
de tali causa edocet, vobis distrin-
gentibus, antedictus ille partibus
illius componere, & satisfacere non
recuset.

XXXVIII. CHARTA
parida.

CVm in nostra vel procerum nostrorum praesentia, homo nomine ille itemque hominem nomine illum interpellasset, quasi seruo suo nomine illo, vna cum raupa sua in solidos tantos, post se fugitiuos pedes recepisset, vel post se retineat indebitè: aut hæc præfatus ille omnia fortiter visus est denegasse, quod nec ipse ipso seruo fugitiuos pedes, nec raupa sua post se nunquam recepisset: Sed dum inter se intenderent, sic eisdem à proceribus nostris, in quantum inlustri vir ille Comes palatij nostri testimoniat, fuit iudicatum, vt de quinque denominatis, idem ille apud tres & alios tres, sua manu septima, tunc in palatio nostro, super capellam domni Martini, vbi reliqua sa-

80 MARCVLFI MONACHI
cramenta percurrunt, debeant con-
iurare, quod suprascripto seruo illo
memoratus ille pedes fugitios,
vna cum raupa sua in solidos tan-
tos, post se nunquam recepisset; Si
hoc coniurare potuerit, de hac cau-
sa ductus sedeat, sin autem non po-
tuerit, ipsum seruum vna cum rau-
pa sua in solidos tantos cum legis
beneficio, partibus antedicti illius
reddere studeat. Interim vero vsque
in ipso placito, quia nec vtra pars ex
ipsis victa sit apparet, vnde æqua-
les præceptiones eis fieri, & acci-
pere iussimus.

XXXIX. *VT PRO NATIVI-
tate Regis ingenui relaxentur.*

Ille Rex Francorum viro inlustri
illi Comiti. Dum & nobis diui-
na pietas, iuxta votum fidelium, &
procerum nostrorum, de natiuitate
filij nostri illius, magnum gaudium
habere

habere concessit, vt misericordia Dei vitam eidem concedere dignetur; Iubemus vt per omnes villas nostras, quæ in vestra, vel in cuncto regno nostro aliorum domesticorum sunt actionibus, tres homines seruientes in vtroque sexu, in vnaquaque villa, ex nostra indulgentia, per vestras epistolas, ingenuos relaxare faciatis.

XL. VT LEVDE SAMIO PROMITTANTUR Regi.

Ille Rex illi Comiti. Dum & nos vna cum cōsensu procerum nostrorum, in regno nostro illo gloriosum filium nostrum illum regnare præcepimus; Ideo iubemus vt omnes pagenses vestros, tam Francos, Romanos, vel reliquas nationes degentes bannire, & locis congruis per ciuitates, vicos & castella congregare faciatis. Quatenus præ-

82 MARCVLFI MONACHI
fente misso nostro, inlustri viro illo,
quem ex nostro latere illuc pro hoc
direximus, fidelitatē præcelso filio
nostro, vel nobis, & leode, & sa-
mio, per loca sanctorum, vel pigno-
ra quæ illuc pro eodem direximus,
debeant promittere & coniurare.

INCIPIVNT CAPITVLA
de chartis pagensibus.

- I. *Si quis monasterium, aut Xenodocium
de magna re vult instruere.*
- II. *Prologus qui de magna re facit Eccle-
sias donationem.*
- III. *Item alius prologus, cum ipsa dona-
tione, ad hoc opus.*
- IV. *Cessio à die præsentē ad Ecclesiam, de
villa.*
- V. *Precaria de ipsa villa dum adiuuit.*
- VI. *Donatio de parua re ad Ecclesiam.*
- VII. *Charta donationis, inter virum &
fæminam de eorum rebus.*